

Implications for Educators. The results of this research underscore the need for educators to receive proper training in integrating technology into their teaching practices. Professional development programs should focus on equipping teachers with the skills necessary to

effectively utilize electronic tools and create engaging, communicative activities. Moreover, educators should be encouraged to blend traditional methods with technological resources to provide a balanced approach to language instruction.

References

1. Ardini F., Burhayani B. Kahoot! In English Classroom to Improve Reading Students in Madrasah Aliyah Jamiat Kheir. // Scripta: English Department Journal. – 2024. – T. 11. – №. 2. – C. 142-150.
2. Haerudin D. A., Falah I. F., Kusumah R. Technology-mediated task-based learning (ttl) to improve student's productive skills in primary school. //Eltin Journal: Journal of English Language Teaching in Indonesia. – 2024. – T. 12. – №. 2. – C. 421-432.
3. Johnson D. W., Johnson R. T. Cooperative, competitive, and individualistic learning. // Journal of Research & Development in Education. – 1978. C. 135-142.
4. Kulik J.A., Fletcher J. D. (2016). Effectiveness of Intelligent Tutoring Systems: A Meta-Analytic Review. Review of Educational Research, 86(1), 42-78. <https://doi.org/10.3102/0034654315581420>
5. Orosoo M. et al. Transforming English language learning: Advanced speech recognition with MLP-LSTM for personalized education. //Alexandria Engineering Journal. – 2025. – T. 111. – C. 21-32.
6. Salimi E.A., Ranjbar M. Bridging Cultural Divides: A Comparative Analysis of AVR and Conventional Approaches in EFL Teacher Professional Development. // Teaching English as a Second Language Quarterly (Formerly Journal of Teaching Language Skills). 2024. – T. 43. – №. 4. – C. 1-31.
7. Sridhivya D., Gurusamy K., Balamurali E. Utilizing ELSA Speak and Busuu apps to enhance English for professional purposes among Indian students: An Education 4.0 approach. // Australian Journal of Applied Linguistics. – 2024. – T. 7. – №. 3. – C. 1717-1717.
8. Tukhtasinov I., Otabek Y. Teaching a Foreign Language According to Age Groups. // Journal of Higher Education Theory and Practice. – 2022. – T. 22. – №. 2. – C. 238-246.
9. Tuxtasinov I.M. The importance of integrating language skills in the process of teaching english language //Проблемы инновационного и интегративного развития иностранных языков в многоязычной среде. – 2024. – С. 291-296.
10. Yang J., Kwok L. (2019). Gamification in language learning: A study on the impact of game elements in oral proficiency development. Interactive Learning Environments, 27(8), 1087-1102.

REZYUME. Ushbu maqolada talabalarga ingliz tilidagi muloqot ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradigan texnologiya yordamida amalga oshiriladigan, so'nggi ilmiy va akademik tadqiqotlarga asoslangan holda turli mashg'ulotlar va mashqlar muhokama qilinadi.

РЕЗЮМЕ. В этой статье рассматриваются различные виды деятельности и упражнения, облегчаемые технологиями, которые помогают студентам улучшить свои навыки общения на английском языке, ссылаясь на недавние академические исследования.

SUMMARY. This article discusses various activities and exercises facilitated by technology that help students improve their English communication skills, with references to recent academic studies.

SPORT VA ATROF-MUHITNING O'Z ARO TA'SIRI: TALABALAR FIKRI

P.Qaljanov – dotsent

Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti Nukus filiali

R.Qaljanov – assistent o'qituvchi

Innovatsion texnologiyalar universiteti

Tayanch so'zlar: sport, ekologiya, o'zaro ta'sir, atrof-muhit, salomatlik, sport faoliyati, respondent, anketa.

Ключевые слова: спорт, экология, взаимодействие, окружающая среда, здоровье, спортивная деятельность, респондент, анкетный опрос.

Key words: sports, ecology, interaction, environment, health, sports activities, respondent, questionnaire.

Kirish. Bugungi kunda insonning tabiat bilan o'zaro munosabati masalalari global ekologik muammo sifatida qaralmoqda, chunki uning tarqalish ko'lamini bo'yicha u butun sayyorani va inson faoliyatining barcha sohalarini qamrab oladi. Asosiy ekologik muammolar odatda quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- ifloslantiruvchi moddalar va radioaktiv moddalarning haddan tashqari ko'p chiqishi va "issiqxona" effektining kuchayishi natijasida Yer iqlimining o'zgarishi;
- stratosfera ozon ekranining umumiy zaiflashishi va sayyoramizning ayrim hududlarida "ozon teshiklari" paydo bo'lishi;
- atmosferaning kislotali muhit hosil bo'lishi va sog'liq uchun zararli yog'ingarchilik bilan ifloslanishi;

- okeanning undagi zaharli va radioaktiv moddalarning ko'milishi natijasida ifloslanishi, okean va quruqlik suvlari o'rtasidagi normal ekologik aloqalarning uzilishiga olib keladi;

- yer usti suvlarining kamayishi va ifloslanishi, yer usti va er osti suvlari o'rtasidagi muvozanatga ta'sir qiladi;

- ayrim hududlar va mahalliy hududlarning radioaktiv ifloslanishi;
- sayyoraning cho'llanish jarayonining tezlashishi;

- o'rmonlar maydonining qisqarishi, bu kislorod muvozanatining buzilishiga va hayvonlar va o'simliklarning ayrim turlarining yo'q bo'lib ketishiga olib keladi;

• shaharlar va qishloq joylarida yashash muhitining yomonlashishi: shovqinning kuchayishi, stressli vaziyatlar va boshqalar [1, 2, 3].

Bu real vaziyat jahon hamjamiyatini inson faoliyatining atrof-muhitga zararli ta'sirini minimallashtirish, tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtirish, jamiyat va tabiat o'rtasidagi uyg'un munosabatlarga erishishga qaratilgan samarali choralar ko'rishga majbur qiladi [4]. Ko'kalamzorlashtirish global miqyosda sport sohasiga bevosita ta'sir ko'rsatganligi bejiz emas, chunki ekologiya va sport o'rtasidagi munosabatlar markazida inson va uning faoliyati turadi. Bundan tashqari, bu munosabatlar ikki tomonlama. Bir tomondan, sport inshootlarini qurish va ulardan foydalanishda, turli darajadagi sport musobaqalarini tashkil etish va o'tkazishda va hokazolarda amalga oshiriladigan sport tadbirlari atrof-muhitga ta'sir etsa, ikkinchi tomondan, atrof-muhit holatiga ta'sir qiladi. inson tanasiga, shu jumladan sportchilarning salomatligi, xavfsizligi va sport ko'rsatkichlariga ta'sir qiladi [5].

Zamonaviy sport sanoati iqtisodiyot tarmog'i sifatida bugungi kunda dunyoda etakchi o'rinlardan birini egallaydi. Bu iqtisodiy munosabatlarning turli sohalari elementlarini o'z ichiga olgan murakkab mexanizm bo'lib, unda ko'plab tashkilotlar (turli xil korxonalar, sport birlashmalari va boshqalar) va sport faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi shaxslar (sportchilar, murabbiylar, muxlislar va boshqalar) ishtirok etadilar. Har bir inson, tabiiyki, o'z manfaatlarini, o'z maqsad va vazifalariga ega bo'lib, ularning yechimi sayyoramizning ekologik holatiga ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Binobarin, hozirgi bosqichda sport va ekologiya o'rtasida hamkorlikni yo'lga qo'yish, salbiyini minimal-lashtirish va bir hodisaning boshqa bir hodisaga ijobiy o'zaro ta'sirini kuchaytirish juda dolzarbdir. Bu savollar Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti huzuridagi Nukus konchilik instituti ta'lim muassasasining ekologiya mutaxassisligi talabalarini ham qiziqtiradi.

Metodlar: Tadqiqot muammosi bo'yicha adabiy manbalarni tahlil qilish va sintez qilish, 1-3 kurs talabalari o'rtasida anonim so'rov, matematik statistika usullari.

Tadqiqotning ko'rsatilgan maqsadiga muvofiq, biz talabalarining sport va atrof-muhit o'rtasidagi munosabatlar bo'yicha pozitsiyasini aniqlash uchun so'rov o'tkazdik.

Biz ishlab chiqqan so'rovnoma respondentlarning jinsi va yo'nalishini, sport va ekologiya o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik haqidagi fikrlarini, shuningdek, zamonaviy faol sport turlari natijasida yuzaga kelgan ekologik muammolarni hal qilishning sabablari va yo'llarini aniqlash imkonini beruvchi savollar mavjud edi.

Olingan ma'lumotlarga ko'ra, so'rovnoma Nukus konchilik institutining kunduzgi ta'lim bo'limining ekologiya mutaxassisligining 1-3-kurslarida 75 nafar talaba ishtirok etdi. Respondentlar orasida 1-kursda 25,3%, 2-kursda 33,3%, 3-kursda 41,3%, tahsil oladi. Bular 44% ayollar (mos ravishda 33 kishi) va 56 % erkaklar (mos ravishda 42 kishi).

«Atrof-muhitning ifloslanishi iqlim o'zgarishiga ta'sir qiladimi?» Quydagi javoblar olindi: aniq ta'sir qiladi - 52 kishi (69,3%), ozgina ta'sir qiladi - 17 talaba (22,6%), ta'sir qilmaydi - 3 respondent (4%), javob berishga qiynaladi - 3 (4%). javob beruvchi.

Ko'rib turganimizdek, zamonaviy jamiyatda bu masala bo'yicha juda faol munozaralar va ayni paytda juda

qarama-qarshi fikrlar mavjud bo'lsa-da, Nukus konchilik institutining deyarli barcha talabalari an'anaviy nuqtayi nazarga amal qiladi: atrof-muhitning ifloslanishi sayyoramizdagi iqlim o'zgarishiga salbiy ta'sir qiladi.

Keyin talabalar **sizningcha, sport faoliyati atrof-muhitga ta'sir qiladimi?** degan savolga javob berishdi. Ma'lum bo'lishicha, albatta ta'sir qiladi pozitsiyasini 25 respondent (33,3%), "bir oz ta'sir qiladi" - 35 talaba (46,6%), "ta'sir qilmaydi" - 10 talaba (13,3%), "javob berish qiyin" - afzal ko'rgan. 5 (6,6%).

Shunday qilib, ko'pchilik talabalar sport faoliyati atrof-muhitga ta'sir qiladi, deb hisoblashadi, ammo bu ta'sir boshqa mavjud omillarga nisbatan ahamiyatsiz. Ko'rinib turibdiki, bu fikr talabalarining bu masaladan xabardorligi yo'qligi bilan bog'liq, chunki talabalar zamonaviy sport industriyasining ko'lamini to'liq anglamaydilar. Buni, shuningdek, juda ko'p sonli talabalar taklif qilingan savolga javob berishga qiynalayotgani (5 respondent) yoki sport mashg'ulotlari atrof-muhitga umuman ta'sir qilmasligiga ishonishlari (10 kishi) dalolat berishi mumkin.

Albatta, bizni teskari munosabat ham qiziqirdi, ya'ni o'quvchilarga quyidagi savol berildi: **"Sizningcha, tabiiy muhit sport faoliyatiga ta'sir qiladimi?"** Javoblar natijalari: "albatta ta'sir qiladi" - 46 kishi (61,3%), "bir oz ta'sir qiladi" - 16 (21,3%), "ta'sir qilmaydi" - 8 (10,6%) va "javob berish qiyin" - 12 (16%).

Natija. Ko'rib turganimizdek, ko'pchilik o'quvchilar atrof-muhitning sport faoliyatiga ta'siridan xabardor. Biroq, oldingi tegishli savolga javobda bo'lgani kabi, respondentlarning etarlicha katta qismi har doim ham sportning atrof-muhitga o'zaro ta'sirini yetarli darajada baholay olmaydi va aksincha. Ushbu hodisaning sabablarini, afidan, har doim ham u yoki bu pozitsiya foydasiga aniq talqin etilmaydigan zamonaviy voqeiklarda izlash kerak. Bugungi kunda inson faoliyati sayyoramizning ekologik holatiga ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatayotganini aniq aytish mumkin emas. Shunday qilib, Nukus konchilik institutining talabalarining javoblari bizning fikrimizcha, ushbu muammoga ekologik yo'naltirilgan yondashuvning umumiy qabul qilingan konsepsiyasiga asoslanadi (jadval).

Jadval –1. **Atrof-muhit ifloslanishining iqlimga ta'siri va sport va ekologiyaning o'zaro ta'siri to'g'risida talabalarining fikrlari,**

Javob variantlari	Savollar va talabalar soni,%		
	Sizningcha, atrof-muhitning ifloslanishi iqlim o'zgarishiga ta'sir qiladimi?	Sizningcha, sport mashg'ulotlari atrof-muhitga ta'sir qiladimi?	Sizningcha, tabiiy muhit sport faoliyatiga ta'sir qiladimi?
albatta ta'sir qiladi	69,3	33,3	61,3
ahamiyatsiz ta'sir qiladi	22,6	46,6	21,3
ta'sir qilmaydi	4	13,3	10,6
javob berishga qiynalayapman	4	6,6	16

Muhokama. Quidagi savollarga: “Insonning sport faoliyati natijasida atrof-muhitning ifloslanishining sabablari nimada?” va “Atrof-muhitni sport faoliyati natijasida ifloslanishini qanday oldini olish mumkin?” Siz bir nechta javob variantlarini tanlashingiz va ushbu muammoga o‘zingizning yechimingizni taklif qilishingiz mumkin.

Oxirgi savolga “**Atrof-muhitni sport faoliyati natijasida ifloslanishini qanday oldini olish mumkin?**” talabalarining mutlaq ko‘pchiligi bu muammoni hal qilish uchun ekologik ta’lim va tarbiya salohiyatidan samaraliroq foydalanish kerak, deb hisoblaydi - 44 kishi, shuningdek, tegishli qonunni qabul qilish - 11 kishi. “Ommaviy axborot vositalarida targ‘ibot” va “shaxsiy namuna” pozitsiyalarini

respondent (8 talaba) tanlagan va 6 respondent “ta’sir qilmaydi” pozitsiyasiga kirgan - 3. Shuni ta’kidlash kerakki, ushbu va oldingi savollarga berilgan javoblarga ko‘ra, xulosa “ekologik toza” sport mashg‘ulotlarining atrof-muhitga mumkin bo‘lgan zararli ta’sirini targ‘ib qilish zarurligini ko‘rsatadi.

Xulosa. Shunday qilib, o‘tkazilgan so‘rov Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti huzuridagi Nukus konchilik instituti talabalarining sport va ekologiya o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik, shuningdek, zamonaviy faollik natijasida yuzaga kelgan ekologik muammolarni hal qilish sabablari va yo‘llari haqidagi fikrlarini aniqlash imkonini berdi. Olingan ma’lumotlar ushbu sohani rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi.

Adabiyotlar

1. Основные экологические проблемы. / Режим доступа: natura.ru/ekologiya/ekologicheskie-problemy. – Дата доступа: 20.02.2020.
2. Экологические проблемы планеты: вызов человечеству. / Режим доступа: mentamore.com/eko-frendli/ekologicheskie-problemy-planety.html. – Дата доступа: 20.02.2020.
3. Бушкевич Н.А. Минимизация отрицательных воздействий загрязняющих веществ городской среды на занятиях физической культурой. Бушкевич Н.А., Онищук О.Н., Круталевич М.М. // Проблемы физической культуры населения, проживающего в условиях неблагоприятных факторов окружающей среды [Электронный ресурс]: материалы XIII Международной научно-практической конференции, посвященной 70 летию факультета физической культуры учреждения образования «Гомельский государственный университет имени Франциска Скорины», Гомель, 10–12 октября 2019 г. / Гомельский гос. ун-т им. Ф.Скорины; редкол. Г.И.Нарский [и др.]. – Гомель : ГГУ им. Ф.Скорины, 2019. – С. 236–240.
4. Борисевич А.Р. Экологическое образование будущего педагога: дидактический аспект: монография. – Минск: БГПУ, 2010. – С.244.
5. Онищук О.Н. Экологически направленная деятельность в олимпийском движении. /О.Н.Онищук, М.М.Круталевич //Ценности, традиции и новации современного спорта: материалы Междунар. науч. конгр., Минск, 18-20 апр. 2018 г. : в 2 ч. / Белорус. гос. ун-т физ. культуры ; редкол.: С.Б.Репкин (гл. ред.) [и др.]. – Минск: 2018. Ч. 1. – С. 297–299.

REZYUME. Maqolada atrof-muhit muammolari va uning ma’lum darajada inson hayotining barcha jabhalariga shu jumladan iqtisodiyot, siyosat, jamiyatning ma’naviy hayoti, sport va boshqalarga ta’sir qiluvchi ekologik muammolarning mohiyati keng talqin qilingan.

РЕЗЮМЕ. В статье широко трактуется сущность экологических проблем и их влияние в той или иной степени на все стороны жизни человека, включая экономику, политику, духовную жизнь общества, спорт и другие.

SUMMARY. The article broadly interprets the nature of environmental problems and their impact, to a certain extent, on all aspects of human life, including economics, politics, the spiritual life of society, sports, and others.

TALABALARDA PEDAGOGIK KASBIY IDENTLIKNI SHAKLLANISH BOSQICHLARI

F.M.Qurbonova – o‘qituvchi

Andijon davlat pedagogika instituti

Tayanch so‘zlar: kasbiy identlik, psixologik xususiyatlar, hamkor tashkilotlar, professional kompetensiyalar, shaxsiy va kasbiy rivojlanish, pedagogika tushunchasi hamkorlik, qonunchilik ta’lim dasturlari, uzluksiz ta’lim.

Ключевые слова: профессиональная идентичность, психологические характеристики, партнерские организации, профессиональные компетенции, личностное и профессиональное развитие, педагогическая концепция сотрудничества, законодательные образовательные программы, непрерывное образование.

Key words: professional identity, psychological characteristics, partner organizations, professional competencies, personal and professional development, the concept of pedagogical cooperation, legislative educational programs, continuing education.

Ident tushunchasi lotincha identus so‘zidan olingan bo‘lib aynanalik, mansublik degan ma’nolarni anglatadi [1:344]. Identlik – bu shaxsning o‘zini qanday tasavvur qilishi, o‘zini kim deb his qilishi, uning o‘zlikni anglash va jamiyatdagi o‘rni haqida tushunchalar to‘plamidir. Identlik, asosan, shaxsning ijtimoiy, psixologik, madaniy va shaxsiy jihatlaridan iborat bo‘lib, vaqt o‘tishi bilan o‘zgarishi va rivojlanishi mumkin. Identlik shaxsning o‘zini qanday his qilishidan tashqari, uning jamiyatdagi o‘rni va boshqa odamlar bilan aloqalarini ham belgilaydi. Misol uchun, insonning ijtimoiy identligi (masalan, o‘qituvchi, talabalar,

ota-ona) yoki madaniy identligi (millat, etnik guruh, diniy qarashlar) bor.

Shaxs “Men kimman?” degan savolga javobdir. U ijtimoiylashuv jarayonida ular bilan identifikatsiya qilish natijasida shakllanadigan muayyan ijtimoiy guruhlariga (ijtimoiy o‘ziga xoslik) shaxsning tegishli tajribasini, shuningdek, shaxsning boshqa shaxslar va guruhlardan farqlari, xatti-harakatlari, qadriyatlar haqidagi g‘oyalarini o‘z ichiga oladi. “Identlik - bu shaxsning shaxsiy o‘zini o‘zi belgilashi va o‘zini o‘zi anglashining markaziy jihatlaridan biri, shu jumladan o‘zgaruvchan vaziyatlarda, u atrofida